

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13

ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN : 974-533-116-3

บทคัดย่อ

ศรีสุลักษณ์ ไพรีพ่ายฤทธิ์: การประเมินกรณีศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง :

บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ปราณี ทองน้อย, 152 หน้า

ISBN : 974-533-166-3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดีบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและ เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ผลการวิจัย

1. ด้านการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านในระยะแรกๆ แต่เมื่อได้มีประชาสัมพันธ์และให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้านมาโดยตลอด จึงทำให้ปัจจุบันชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดีและกองทุนหมู่บ้านหนองสมอได้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ให้การดูแลและจัดการบริหารกองทุนเป็นอย่างดี
2. ด้านทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน เพราะเขาเหล่านี้คิดว่าการมีเงินกองทุนเข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านในด้านการลงทุนประกอบกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้ชาวบ้านมีสถานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ก็มีชาวบ้านอีกบางส่วนที่มองว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีหนี้สินมากขึ้นกว่าเดิม เพราะสมาชิกบางคนกู้เงินไปแล้วไม่ได้นำไปประกอบกิจกรรมจริง แต่นำเงินไปใช้อย่างอื่นจึงเกิดปัญหาไม่มีเงินจะชำระหนี้สินกองทุน

3. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน หมู่บ้านหนองสมอเป็นหมู่บ้านที่มีความสามัคคีกันพอสมควร มีผู้นำที่มีคุณธรรมสูง ชาวบ้านส่วนใหญ่จะอยู่กันในระบบของเครือญาติพึ่งพาอาศัยกันบ้าง แต่จะไม่ก้าวล่วงเรื่องตัวของคนอื่น อีกทั้งทุกครอบครัวของหมู่บ้านหนองสมอ สามารถเลี้ยงชีพได้ทุกครอบครัวและมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิตตามอัตภาพของแต่ละครอบครัว

4. ด้านการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

สมาชิกกองทุนที่กู้เงินไปส่วนใหญ่ไม่ได้นำเงินไปประกอบกิจกรรมจริงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ซึ่งบางรายนำเงินไปใช้หนี้ บางรายนำเงินไปซื้อรถจักรยานยนต์และบางรายเป็นการขอกู้แทนคนอื่นหรือมีการจ้างวานให้กู้แทน เพื่อนำเงินไปเล่นการพนันต่างๆ กลุ่มสมาชิกเหล่านี้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้คืนก็จะต้องไปหยิบยืมเงินจากนายทุนนอกระบบมาชำระหนี้กองทุนตามกำหนด จึงส่งผลทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินมากขึ้นและไม่เกิดผลในด้านการพัฒนาอาชีพของชาวบ้านเท่าที่ควร

แต่ยังมีสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่นำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพกิจกรรมจริงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ จึงทำให้สมาชิกกลุ่มนี้มีรายได้เพิ่มและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกไม่ต้องไปกู้เงินจากนายทุนนอกระบบ เพราะดอกเบี้ยจากนายทุนนอกระบบนั้นแพงกว่าดอกเบี้ยของกองทุนหลายเท่า สมาชิกส่วนนี้เป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ และเป็นส่วนน้อย จึงทำให้การบรรลุเป้าหมายของกองทุนเป็นไปได้ค่อนข้างยากพอสมควร

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ วิทยาลัยการศึกษานานาชาติ
ปีการศึกษา 2544

นางสาวศรีสุลักษณ์ ไพริพ่ายฤทธิ์
(นางสาวศรีสุลักษณ์ ไพริพ่ายฤทธิ์)

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดประสพ)

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา

(อาจารย์พีระพงษ์ อุฑารสกุล)

หน้าอนุมัติ

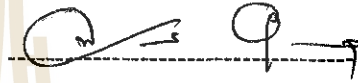
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เก็ดประเสริฐ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์พีระพงษ์ อุหาสกุล)

()

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๕๑ ต.ค. ๒๕๕๕

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก คร.ปราณี ทองน้อย ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ณัฐวณ จันทบุรี ซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศน์ในเขตพื้นที่ ตำบลหนองระเวียง ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ดูแล และแก้ปัญหาต่างๆ ให้กับผู้ทำการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายเย็น บัวเมือง ผู้ใหญ่บ้านหนองสมอ ที่ให้ความกรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลในระดับหมู่บ้าน และให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายวิศิษฐ์ ป้ากระโทก ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองสมอและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถทำสารนิพนธ์เล่มนี้จนเสร็จลงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและส่งเสริมการศึกษาให้แก่ผู้ทำวิจัยเป็นอย่างดีโดยตลอด และคอยให้กำลังใจเสมอมาจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิตจนถึงปัจจุบัน

นางสาวศรีสุลักษณ์ ไพรีพ่ายฤทธิ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	7
3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล	18
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	20

9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	22
-------------------------------	----

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	32
--	----

1. รูปแบบการประเมิน	32
2. กลุ่มเป้าหมาย	32
3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน	33
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	34
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	50
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	52

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	53
---	----

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	53
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	58
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู	59
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	61
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	61

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	69
--	----

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	69
2. วิธีดำเนินการ	69
3. ผลการดำเนินการ	69
4. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม	71
5. ข้อเสนอแนะ	71

บรรณานุกรม	72
-------------------	----

หน้า

ภาคผนวก ก.

73

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 74
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ (ฉบับที่ 2, 2) พ.ศ. 2544 74
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 77
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 92

ภาคผนวก ข.

94

- แบบรายงานข้อมูล บร.1-บร.12 95

ภาคผนวก ค.

149

แผนที่หมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 150

ประวัติผู้เขียน

151

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบการประเมินกองทุนหมู่บ้าน	3
2. ความคิดเห็นพื้นฐานการประเมินพื้นฐานของสถิติฟิลิปป์	18
3. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสถิติฟิลิปป์	20
4. เครือข่ายการเรียนรู้มุ่งการพึ่งตนเองในท้องถิ่น	26

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	34
2. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	39
3. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ	41
4. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	46
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	51
6. แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองสมอ	63

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากปี 2540 ประเทศไทยต้องประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่เพียงแต่ประชาชนในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น แต่ประชาชนในชนบทก็ต่างประสบกับปัญหาดังกล่าวทั้งสิ้น หนุ่มสาวที่พากันเดินทางไปทำงานในกรุงเทพฯ ต่างถูกให้ออกจากงาน เมื่อไม่มีหนทางก็ตัดสินใจเดินทางกลับสู่ชนบทหรือบ้านเกิดของตนเอง

เมื่อเวลาผ่านไปกับการทำงานในชุดของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ก็ไม่ได้ทำให้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นมากนัก จนมาถึงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันคือ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า “การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เป็นมาตรการหนึ่ง ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็วด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน” (หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันที่ 4 มกราคม 2545, หน้า 18) ด้วยการที่รัฐบาลเล็งเห็นปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของคนในชนบทว่าเมื่อสังคมในชนบทมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีแล้ว ปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในเมืองก็จะดีขึ้นตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้ถือว่าการพัฒนาระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้า และการที่รัฐบาลได้ใช้เงินลงทุนให้กับชนบทนั้นยังรวมไปถึงบุคคลากรที่มีค่าในชุมชน ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่นั้นมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง โดยไม่ต้องเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ อันเป็นการลดปัญหาทางสังคมไปอีกด้านหนึ่ง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท นี้มีวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ลดรายจ่ายและบรรเทาเหตุฉุกเฉิน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่มีส่วนในการจัดการบริหารเงินกองทุนให้เกิดประโยชน์และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว ทำให้เกิดโครงการขึ้นหลายโครงการ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่จัดทำหลักสูตรมี

เนื้อหาที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการการวิจัยชุมชน และการประเมินโครงการ โดยหลักสูตรดังกล่าวจะต้องมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) การประเมินจัดได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในการประเมินโครงการเป็นเรื่องของการศึกษาหมู่บ้าน การติดตามการดำเนินงานทุกขั้นตอนในเรื่องของการบริหารเงินกองทุน ว่ามีการดำเนินงานอยู่ในขั้นตอนใดและมีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรจะต้องปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในส่วนใดบ้าง และสิ่งสำคัญที่สุดคือการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็เพื่อให้ทราบว่านโยบายเร่งด่วน ของรัฐบาลซึ่งนำโดย พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร จะมีประสิทธิภาพตามที่ได้แถลงต่อรัฐสภาไว้หรือไม่และประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ว่ามีอะไรบ้าง
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในบ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

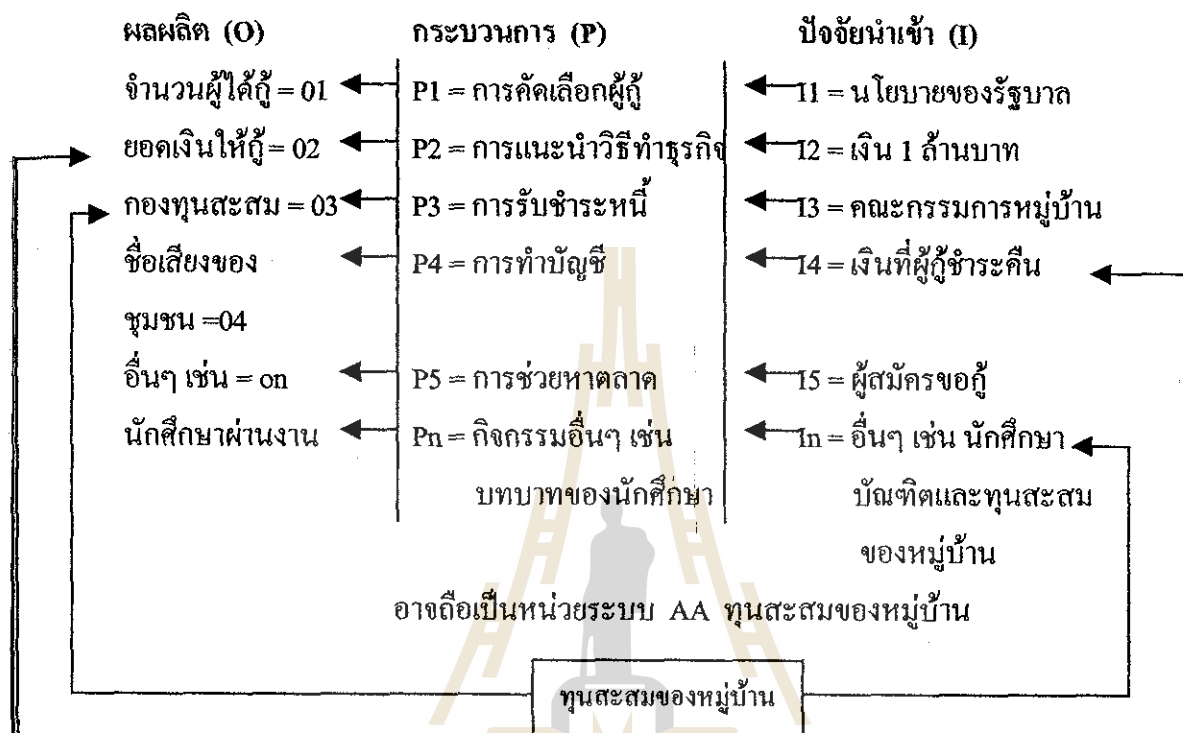
กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เรียกว่า ชิพป์โมเดล (Cipp Model) ซึ่งมีอักษรย่อดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิต

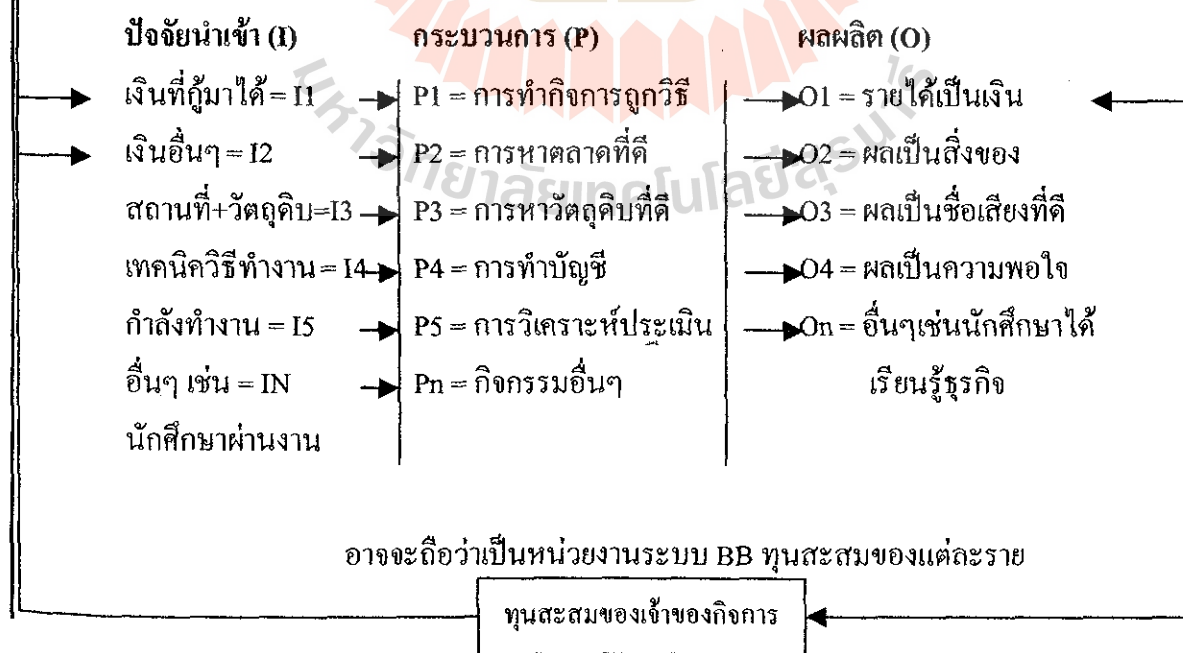
เมื่อนำชิพป์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้าน สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบการประเมินกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการ

4. วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ประชุม วัตถุประสงค์และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบ บร.1 – บร.12
- ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้ Cipp Model
- ขั้นตอนที่ 5 เขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการ การดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในหมู่บ้านที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและแก้ไขปัญหา
3. ผู้จัดทำสารนิพนธ์ มีความรู้ในด้านการประเมินโครงการ การเขียนโครงการและการปฏิบัติงานในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนในชั้นเรียนตามหลักสูตร

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้านดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 ประชาคม
 - 9.4 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน
5. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
6. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
7. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
8. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
9. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาอาชีพโดยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อ แก้ไขปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ละชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
5. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า “กทบ.”
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่ง คราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก

3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- ตาย
- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย
2. กำหนดแผนการจัดการหาเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ
5. อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา จัดหา
6. อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและบริหารกองทุน
7. แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน
8. อกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ ในการบริหารอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. การประชุมของอนุกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม
12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เียบประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

13. ให้มีสำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
14. สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
 1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ
 3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
 5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อม
 6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
 7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
 8. ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
 9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการ
 10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
 11. ดำเนินการอื่นๆ ใดที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
3. วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยในหมู่บ้าน ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้รับโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แล่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชน ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกันดำเนินการ เริ่มจากการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป
2. เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง และตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์
3. ความพร้อมในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินด้านการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหาร โดยความเห็นชอบ
4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและอื่นๆ ต้องพร้อมในการจัดตั้งกองทุน
5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว ต้องมีความพร้อมในการขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง โดยในครั้งนี้รัฐได้จัดสรรงบประมาณให้ทางหมู่บ้านมาทำการบริหารและจัดการ จำนวน 1 ล้านบาท เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งเงินกองทุนหมู่บ้านเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและทุกครอบครัวในหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 หมู่บ้านจึงได้ดำเนินการร่างระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นกฎระเบียบสำหรับการปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้เงินกองทุนหมู่บ้านมั่นคงและยั่งยืนอันจะส่งเสริมให้เศรษฐกิจของครัวเรือนหมู่บ้านและประเทศชาติในอนาคต

กฎระเบียบข้อบังคับและหลักเกณฑ์ต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง แผนแม่บทของบ้านหนองสมอ

ข้อ 1. วัตถุประสงค์กองทุน

- 1.1 ใช้เงินกองทุนเป็นทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านให้ชาวบ้านกู้ยืมไปทำกิจกรรมต่างๆ ในการประกอบอาชีพตามภูมิปัญญาของชาวบ้าน และพัฒนาอาชีพให้มีรายได้เพิ่ม ทั้ง ทำเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน
- 1.2 จะใช้รายได้ซึ่งเกิดจากดอกผลของเงินกองทุนนี้ ไปพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองในหมู่บ้าน ทั้งในด้านสาธารณูปโภค และประชากรผู้ยากไร้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน
- 1.3 เพื่อการเรียนรู้ในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของชาวบ้าน ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม การถือหุ้น การออมเงิน เป็นต้น

หมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเงินกองทุนหมู่บ้าน

ข้อ 1. กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้มีชื่อและอยู่ในทะเบียนบ้านหมู่ที่ 13 ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 1.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- 1.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 1.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ
- 1.5 ไม่เคยต้องโทษทางคดีอาญาจนเกิดจากความประมาท
- 1.6 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการองค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 1.7 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

ข้อ 2. หน้าที่ของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- 2.1 คณะกรรมการมีหน้าที่ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและหลักเกณฑ์ต่างๆ หรือเพิ่มเติมแก้ไข เปลี่ยนแปลงกฎระเบียบข้อบังคับและหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามสมาชิกส่วนใหญ่เห็นชอบ
- 2.2 บริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแผนแม่บทของหมู่บ้าน
- 2.3 จัดทำเอกสารสัญญาเงินกู้เงิน สัญญาค้ำประกัน บัตรสมาชิก หรือเอกสารอื่นๆ ที่จำเป็น
- 2.4 พิจารณานุมัติปล่อยเงินกู้ หรือไม่อนุมัติเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.5 คณะกรรมการเมื่อครบ 1 ปี ต้องจับฉลากออกจากเป็นกรรมการครั้งหนึ่งของกรรมการและเลือกตั้งสมาชิกใหม่ ถ้ากรรมการคนเก่าได้รับเลือกตั้งเข้าอีกครั้งก็ได้
- 2.6 กรรมการคนหนึ่งอยู่ได้ 2 วาระ ก็หมดสิทธิในการเป็นกรรมการในวาระต่อไป
- 2.7 กรรมการเงินกองทุนพ้นจากตำแหน่ง เมื่อเสียชีวิต (ตาย) ครบวาระ ลาออก คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด
- 2.8 คณะกรรมการต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและจัดประชุมใหญ่ประจำปี หลังจากจ่ายเงินกู้ยืมครบสัญญา 1 ปี

หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องการรับสมัครสมาชิก

3.1 คุณสมบัติสมาชิก

สมาชิกมี 2 ประเภท

ก. สมาชิกสามัญ คือ หัวหน้าครัวเรือน

ข. สมาชิกสมทบ คือ บุตร ธิดา หรือผู้อาศัย

ข้อ 1. บุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการเป็นสมาชิก ต้องมาลงทะเบียนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 13 เท่านั้น

ข้อ 2. นำหลักฐานทะเบียนบ้าน ลำเนาบัตรประชาชนยื่นต่อคณะกรรมการและต้องบรรลุนิติภาวะมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 70 ปี

ข้อ 3. เสียเงินค่าสมัครรายละ 30 บาท

ข้อ 4. ต้องถือหุ้นฝากถังจะออมทรัพย์หมู่บ้าน

ข้อ 5. ต้องถือหุ้นเงินกองทุนหมู่บ้านต่ำ 10 หุ้นๆ ละ 10 บาท ต่อเดือน (ค่าธรรมเนียม 10 บาท) เงินหุ้นของสมาชิกคิดดอกเบี้ยให้ร้อยละ 3 บาท/ปี

3.2 สิทธิของสมาชิก

- ข้อ 1. สมาชิกทุกคนมีสิทธิกู้เงินกองทุนได้
- ข้อ 2. สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมได้
- ข้อ 3. สมาชิกทุกคนมีสิทธิรับเงินสวัสดิการที่จัดสรรให้

3.3 หน้าที่ของสมาชิก

- ข้อ 1. สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบเงินของกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อ 2. สมาชิกที่กู้เงินกองทุนต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี
- ข้อ 3. สมาชิกต้องเป็นผู้ร่วมฝ่ายตรวจสอบ 3 คน

ผู้ร่วมฝ่ายตรวจสอบ 3 คน

1. ตรวจสอบการอนุมัติเงินให้สมาชิกแต่ละรายนั้นมีเหตุผลความเหมาะสมและความโปร่งใสหรือไม่
2. ในเดือนที่ผ่านมา มีการอนุมัติโครงการกู้ยืมเงินของสมาชิกไปกี่ราย รวมเป็นเงินเท่าไร มีเงินเหลืออยู่ในบัญชีกองทุนหมู่บ้านเท่าไร
3. สมาชิกได้ทำสัญญากู้เงินถูกต้องหรือไม่ และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
4. ในปีที่ผ่านมา มีการชำระเงินคืนจากสมาชิกกี่ราย รวมเป็นเงินเท่าไร และมีดอกเบี้ยเท่าไร
หมายเหตุ ผู้ร่วมฝ่ายตรวจสอบจะมาจากคณะกรรมการเงินกองทุนหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกกำคั
ยกเว้น ประธานเลขานุการและเหรัญญิก

3.4 การขาดจากสมาชิก

- ข้อ 1. ลาออกและได้รับอนุมัติแล้ว
- ข้อ 2. ตาย
- ข้อ 3. ผิดสัญญาการกู้ยืมเงินกองทุน

หมวดที่ 4 ว่าด้วยเรื่อง การให้การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อ 1. การกู้ยืมเงินต้องนำไปในกิจกรรมที่ระบุไว้นี้
 - 1.1 ใช้เป็นเงินลงทุนในการทำไร่ ทำสวน ทำนา
 - 1.2 ใช้เป็นเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์
 - 1.3 ใช้เป็นเงินลงทุนในอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- ข้อ 2. สมาชิกที่ต้องการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน ยืนยันคำขอกู้โดยแจ้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
ต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน

- ข้อ 3. สมาชิกต้องรวมกลุ่มกัน 3 คน เพื่อค้ำประกันซึ่งกันและกัน ถ้ารายบุคคลใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้และบุคคลบ้านเดียวกันค้ำประกันไม่ได้
- ข้อ 4. สมาชิกแต่ละรายขอกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท โดยใช้สมาชิก 2 คน ค้ำประกัน
- ข้อ 5. สมาชิกรายใดขอกู้เงิน 20,000 บาท ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น โฉนดที่ดิน หรือ นส.3 และต้องส่งคำขอกู้สู่เวทีประชาคมของหมู่บ้านพิจารณา 3 ใน 4 ของสมาชิก
- ข้อ 6. สมาชิกรายใดที่สมรสแล้วต้องให้คู่สมรสเซ็นชื่อยินยอมในคำขอกู้เงินด้วย
- ข้อ 7. สมาชิกต้องเสียดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 6 ต่อปี หรือร้อยละ 0.5 บาท ต่อเดือน โดยคิดดอกเบี้ยลดตามวันและเดือน
- ข้อ 8. ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านได้ ต้องสมัครเป็นสมาชิกเป็นสมาชิกฌาปนกิจเงินกองทุนบ้านหนองสมอ รายละ 100 บาท/คน เงินฌาปนกิจเงินกองทุนนี้ มีไว้สำหรับชำระหนี้เงินกองทุนถ้าเหลือถึงจะมอบให้ บิดา มารดา หรือคู่สมรสที่ระบุไว้
- ข้อ 9. สมาชิกรายใดที่ได้รับการอนุมัติให้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน จากคณะกรรมการแล้ว ต้องไปเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารออมสินที่กรรมการเงินกองทุนเปิดบัญชีไว้
- ข้อ 10. สมาชิกที่ขอกู้ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- ข้อ 11. สมาชิกที่ขอกู้ไม่เคยต้องโทษทางคดีอาญา ยกเว้นเกิดจากความประมาท

หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่อง การเบิกจ่ายเงินกู้และการชำระหนี้เงินกู้

- ข้อ 1. การจ่ายเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก สมาชิกจะต้องไปรับเงินด้วยตนเองจากธนาคารออมสิน และต้องมีหนังสือจากคณะกรรมการที่มีอำนาจอนุมัติการเบิกจ่ายเงินกู้ ตามบัญชีรายชื่อที่เปิดไว้ที่ธนาคารออมสิน
- ข้อ 2. การชำระหนี้เงินกู้ให้ชำระตามสัญญาเงินกู้ที่ทำไว้กับคณะกรรมการ คือ ระยะเวลา 1 ปี และต้องชำระทั้งต้นพร้อมดอกเบี้ย โดยสมาชิกต้องนำเงินกู้ไปส่งที่ธนาคารออมสิน แล้วนำหลักฐานการส่งเงินที่ทางธนาคารออมสินออกให้มาแจ้งให้คณะกรรมการหมู่บ้าน

หมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่อง สมาชิกผิดสัญญา และการผ่อนผันให้สมาชิก

- ข้อ 1. สมาชิกรายใดไม่ชำระเงินกู้ แก่คณะกรรมการเงินกองทุนหมู่บ้านตามสัญญาที่ระบุไว้ สมาชิกรายนั้นจะต้องถูกปรับอัตราร้อยละ 0.20 บาท/เดือน และคณะกรรมการจะเรียกเงินกู้จากผู้ค้ำประกันให้ชำระแทนทั้งต้นและดอกเบี้ยและให้สมาชิกรายนี้พ้นจากการเป็นสมาชิกทันที
- ข้อ 2. ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ยืมเงินเสียชีวิต คู่สมรสต้องเป็นผู้ชำระหนี้แทนสมาชิกผู้เสียชีวิต

ข้อ 3. ในกรณีที่สมาชิกรายใด มีเจตนาบิดพลิ้วผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 4 ในกรณีที่คณะกรรมการจะผ่อนผันยืดเวลาในการชำระหนี้ได้ ก็ต่อเมื่อเกิดอุทกภัย वादภัย อัคคีภัย โรคระบาดอย่างร้ายแรง คณะกรรมการจะผ่อนผันให้ตามความเป็นจริง แต่ไม่เกิน 180 วัน

ข้อ 5. สมาชิกในข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 คณะกรรมการยืดเวลาให้แล้ว เรียกผู้ค้ำประกันให้ชำระแทน แต่ไม่ยอมชำระเงินกู้ยืมคืน คณะกรรมการทั้ง 15 คน จะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องกับสมาชิก และผู้ค้ำประกันดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

หมวดที่ 7 ระเบียบการทำบัญชีของคณะกรรมการหมู่บ้าน 13

ข้อ 1. จัดทำบัญชีจำนวนสมาชิกของหมู่บ้าน การค้ำหุ้นของสมาชิก บัญชีการกู้ยืมเงิน และบัญชีการชำระเงินกู้ยืมของสมาชิก

ข้อ 2. จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ 3 ทำบัญชีสรุปการบริหาร การจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน หลังการรับชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกครบ 1 ปี ต้องสรุปผลและจัดประชุมแจ้งให้สมาชิกรับทราบภายใน 30 วัน

หมวดที่ 8 ว่าด้วยเรื่อง การจัดสรรผลกำไร 10%

สมทบเข้ากองทุน	20%
ด้านการศึกษา	5%
ด้านสาธารณสุข	10%
เพื่อการกีฬาเยาวชน	5%
ช่วยเหลือคนชรา คนพิการ	5%
อัตราความเสี่ยง	20%
ช่วยเหลือฌาปนกิจเงินกองทุน	5%
ตอบแทนกรรมการ	5%
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	5%
ปันผล	10%

หมายเหตุ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่างๆ ขอแก้ไขได้เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ และคณะกรรมการการเงินกู้เห็นเหมาะสม

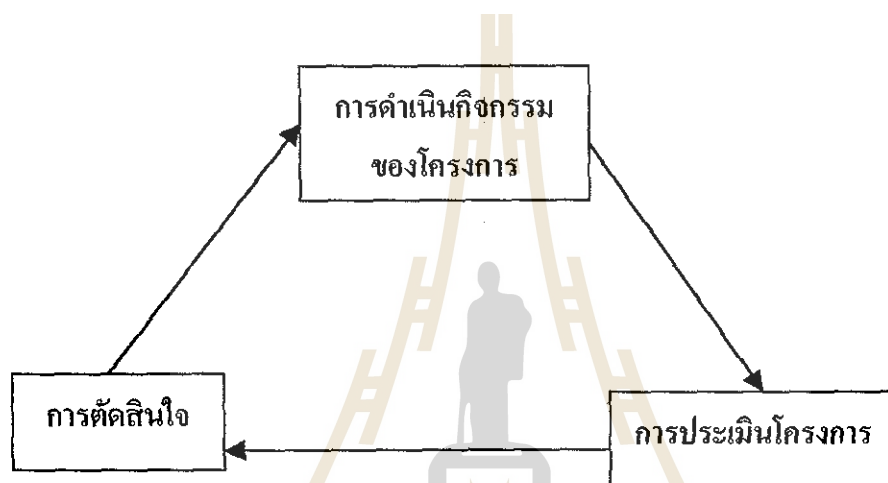
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน สองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกิดกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน จำนวน ห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้ บันทึกรายการหนี้ในแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลและทรัพย์สินตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยกองทุน หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงิน กู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และเปิดเผย อัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาถึงความเหมาะสม แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้ กู้ชำระให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาการชำระ คืนเงินกู้หรือเงินทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนไปมอบให้กับคณะกรรมการ กองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ยและค่าตอบแทน ตามเงื่อนไขที่ กำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ ผ่อนผันการชำระหนี้
7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อม ดอกเบี้ย หรือค่า ตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจาก สมาชิกภาพตามวรรคสองห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์โมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิฟฟ์ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 2 แนวคิดพื้นฐานการประเมินพื้นฐานของ สตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเด็น ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์ (CIPP Model) ที่มาอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิกขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

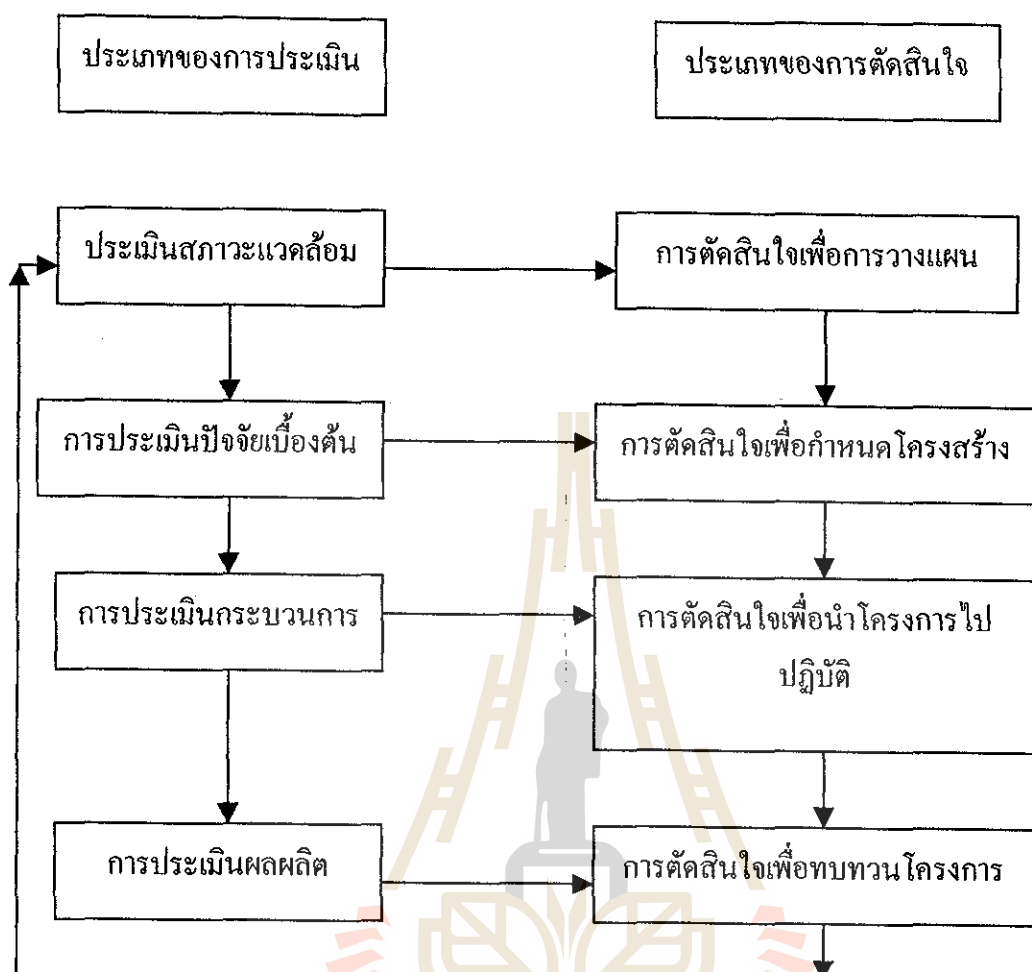
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้โดยการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมาก

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสทฟเฟิลบีม

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล ดังกล่าวนี้

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชนการประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัย นโยบายหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 เพื่อเสริมรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตที่อยู่หมู่บ้านชนบท
- 1.3 เพื่อสร้างศักยภาพและการยกระดับการศึกษาบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ เป็นการพัฒนาศักยภาพคนอีกทางหนึ่ง
- 1.4 เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)
- 2.2 บัณฑิตจะปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ 5 วัน ต่อสัปดาห์ มีอาจารย์สอนเสริมเดือนละ 2 วัน
- 2.3 บัณฑิตจะได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน และต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายการศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละเดือน

3. บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

- 3.1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ
- 3.2 ประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
- 3.3 ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

4. เป้าหมายการส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คือการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพผู้กู้เงิน จากกองทุน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้นมีเครือข่ายการเรียนรู้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่ยุ่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานรวมกัน และปฏิบัติตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับ ประโยชน์จากการบริการรวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่นซึ่ง อาจเป็นไปได้โดยตรง คือได้เข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหารการจัดการ การติดตามประเมิน ผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความ สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1. ประชาชนไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมประชุม หรือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุม และออกความคิดเห็น
2. ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการจัดประชุมขึ้นบ่อยๆ เพราะประชาชนบางรายอาจมีธุระหรือ ต้องทำงาน
3. ประชาชนส่วนหนึ่ง ไปทำงานต่างถิ่น ไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง
4. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา แต่ไม่กล้านำเสนอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้แก่ประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการออกความคิดเห็นในที่ประชุม และช่วยกันสรุปข้อคิดเห็น ของประชาชน

2. ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่น ในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
2. สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้แทนชุมชนมีหลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับสมาชิกทั้งหมด
5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
6. สมาชิกของชุมชนเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการร่วมในกระบวนการของชุมชน
7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน
8. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดไม่ใช้การพึ่งพาตลอดไป
9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่นๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งอีก 4 ประการ คือ

1. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง
3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ
4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ

ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนบางส่วนขาดความสามัคคีกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกันขัดแย้งกันเองภายในชุมชน

2. ผู้นำชุมชน ขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง
3. ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไปทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองได้
5. ชาวบ้านไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ให้เหตุผลในการตัดสินใจร่วมกัน
2. จัดการอบรมและดูงานให้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนที่สนใจ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
4. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าตนเองมีความสามารถทำงานพัฒนาเรื่องต่างๆ ได้

3. ประชาคม

ประชาคม เป็นการร่วมกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการรวมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่มาร่วมกันมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการและร่วมกันรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน คำว่าประชาคมนี้นี้มีท่านผู้มีความรู้หรือนักวิชาการบางท่านอาจเรียกว่า “ประชาสังคม” ซึ่งอยู่ในความหมายคล้ายคลึงกันซึ่งประชาคม หรือประชาสังคม จะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

- อย่างเป็นทางการ โดยการจัดเวทีหรือการจัดประชุม
- อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาของคนกลุ่มเล็กๆ ในสถานที่ใดที่หนึ่ง

ปัญหา

1. สมาชิกในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม
2. สมาชิกในชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการประชุมบ่อยๆ ครั้ง
3. สมาชิกในชุมชนไม่กล้าแสดงออกความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุม

4. การประชุมบางครั้งเรื่องที่น่าสนใจพูด ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องทำให้ผู้ที่ได้รับฟังได้ข้อมูลที่ถูกต้องด้วย

แนวทางแก้ไข

1. กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการประชุมและสร้างจิตสำนึกในการร่วมทำประชามว่ามีค่าความสำคัญมาก
2. ในการทำประชามแต่ละครั้งจะต้องกระตุ้นกำหนดบทบาทโดยการแสดงออกแสดงความคิดเห็นในการประชุมแต่ละครั้ง
3. ในการประชุมแต่ละครั้ง เรื่องที่จะนำมาทำการประชุมหรือประชามจะต้องเป็นเรื่องที่มีเอกสารอ้างอิง

4. เครือข่ายการเรียนรู้

ในด้านของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้กำหนดให้มีเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขต 13 เครือข่ายที่มีจังหวัด 13 จังหวัดเป็นแกนนำของเครือข่าย รวมเครือข่ายของกรุงเทพมหานครอีก 1 เครือข่าย รวมเป็น 14 เครือข่ายการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องความเข้าใจในที่นี้คือการทำงานของเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นอย่างไร ชุมชนในจังหวัดต่างๆ จะได้รับประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ระดับเขตอย่างไร และอะไรคือเรื่องที่น่าสนใจร่วมกัน

หลักการ

แผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฯ จะดำเนินการทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ ใช้แนวการฝึกกำลังเป็นกลุ่ม และการวางแผนร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่นระดับฐานล่างที่สุดเป็นหลักดำเนินการงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขต เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช้การจัดตั้งองค์กร หรือโครงสร้างใหม่และจังหวัดแกนนำไม่ใช่พื้นที่ทดลองหรือต้นแบบสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

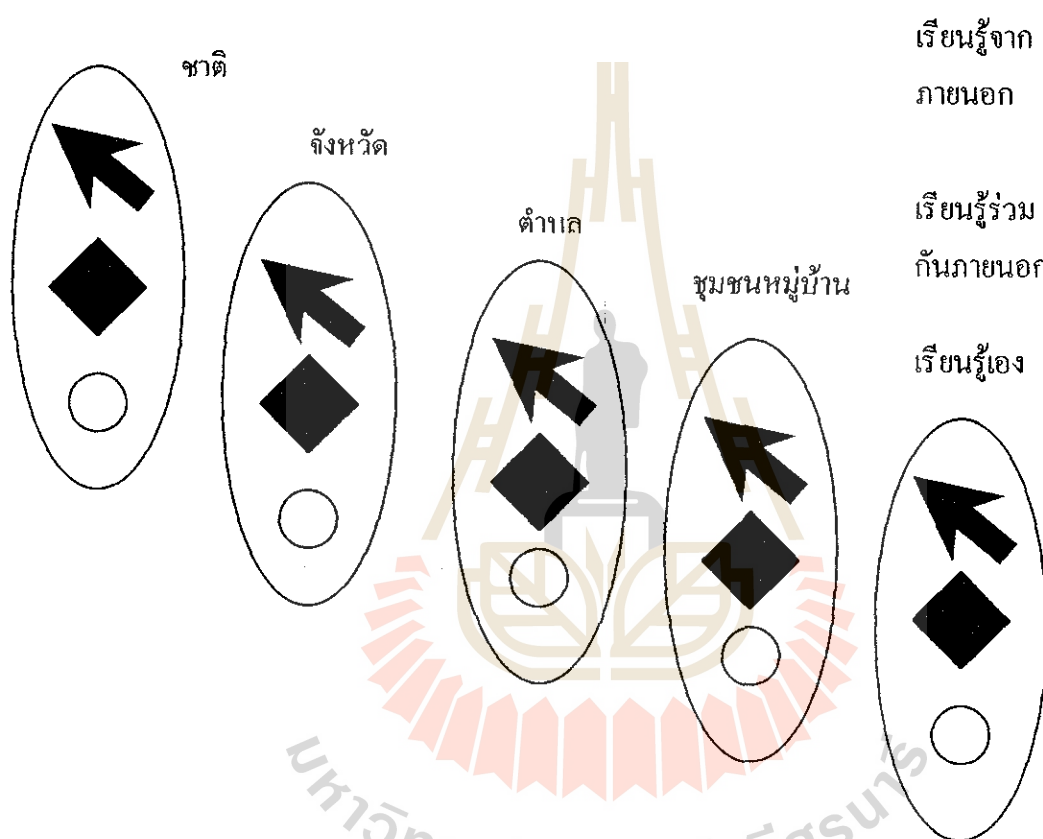
เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

ประเด็นที่ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

1. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคช่องว่าง และข้อจำกัด ที่สกัดกั้นหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

2. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านสามารถดำเนินกระบวนการชุมชนได้อย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เครือข่ายการเรียนรู้มุ่งการพึ่งตนเองในท้องถิ่น

เรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขเองได้ต้องพึ่งคนอื่นสอนให้

เรื่องที่แก้ไขได้เอง ถ้ามีคนภายนอกช่วยคิด

เรื่องที่คิดและแก้ไขได้เอง ไม่ต้องพึ่งภายนอก

แผนภาพที่ 4 เครือข่ายการเรียนรู้มุ่งการพึ่งตนเองในท้องถิ่น

5. การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาที่ตัว “คน” จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะเมื่อคนมีความเจริญทางปัญญาสามารถจะสร้างความเจริญได้เอง นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของทั้งคนและของท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นไม่ยั่งยืน

2. หลักการพัฒนา 10 ประการ คือ

- 2.1 หลักช่วยเหลือตนเอง พึ่งตนเอง เป็นการพัฒนา “คน” เพื่อให้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนมากที่สุด จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในตนเอง
- 2.2 สภาพที่เป็นอยู่ เป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วจึงใส่ปัจจัยนำเข้าไปเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดการพัฒนาคคนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
- 2.3 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว ทำให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองมากที่สุดและสามารถที่จะวางแผนการใช้ทรัพยากรที่พอดี
- 2.4 การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น
- 2.5 วัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่น จะต้องเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่สืบต่อไป
- 2.6 ความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้ได้ผลต้องจัดการในรูปของหนึ่งโครงการมีลักษณะเป็นหนึ่งหน่วยระบบ
- 2.7 การประสานงาน เป็นหน่วยงานของราชการและเอกชน จะต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา
- 2.8 การทำงานเชิงรุก เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้านอย่างตรงประเด็น
- 2.9 ความมีคุณธรรมและศิลปะ
- 2.10 การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นการพัฒนาโดยเชื่อมสถานภาพของท้องถิ่นใน

ปัจจุบันเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น

3. วิธีการพัฒนา เป็นการลงมือปฏิบัติไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา จึงมุ่งที่ตัว “คน” เป็นสำคัญ กระบวนการที่นำมาใช้ในการพัฒนาคคนได้แก่วิธีให้การศึกษาอบรม วิธีการทำงานกับกลุ่มคน วิธีพัฒนาแบบที่ส่วนร่วมกล่าวคือ นักพัฒนา และผู้ถูกพัฒนาจะต้องร่วมกันตั้งแต่วางแผนและปฏิบัติงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กระบวนการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและวิธีทำงาน

กับหน่วยงานเป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานเข้ามาช่วยท้องถิ่นในส่วนที่ขาดเพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็ง

ปัญหา

1. ประชาชนไม่มีความคิดในการพัฒนาให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการนำการพัฒนาในทุกด้าน
2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนามักจะท้อแท้ที่มองเห็นว่าชุมชนล้มสลายและขาดการมีส่วนร่วม และมักจะเป็นข้ออ้างว่าพัฒนาไม่ได้แน่นอน และพากันละทิ้งซึ่งทำให้ชุมชนนั้นขาดโอกาสที่จะมีผู้เข้าไปร่วมเป็นภาคีการพัฒนา
3. ชาวบ้านในชุมชนมักไม่กล้าแสดงออก แม้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ทำให้การวางแผนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ไม่สามารถประเมินผลได้ในทันที
4. ผู้นำหมู่บ้านตามกฎหมายมักไม่มีลักษณะเป็นผู้นำธรรมชาติเช่นในอดีต ชาวบ้านมักให้ความยอมรับอย่างไม่จริงจังใจความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหามีน้อย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการกระทำทุกวิถีทางให้ชาวบ้านเสนอภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองออกมาให้ได้
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้มีความคิดเห็นร่วมกันในหมู่บ้านเพียงจำนวนหนึ่งก่อน เรียกว่า “กลุ่มสนใจ” ซึ่งกลุ่มจะขยายผลไปสู่การพัฒนาที่มากขึ้นต่อไปเอง
3. วิทยากรต้องกระตุ้นทำให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกในความคิดเห็นต่างๆ ให้ได้ด้วยกระบวนการดังกล่าว เพื่อให้ประเมินผลได้ทุกขั้นตอนซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง
4. ค้นหาผู้นำธรรมชาติที่มีบทบาทในการพัฒนาต่อไปให้ได้ และสร้างบทบาทให้เกิดขึ้นอย่างแนบเนียน ไม่เป็นการสร้างกลุ่มอำนาจขึ้นมาคู่กับคณะกรรมการหมู่บ้านแต่จะทำงานไปด้วยกันอย่างสอดคล้องซึ่งอาจทำได้โดยเร็วจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม

6. ธุรกิจชุมชน

1. ธุรกิจชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นส่วนสำคัญในการลดภาวะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระดับครอบครัว เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาโสเภณีเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 หน่วยงานของรัฐ

1.2 หน่วยงานอาสาสมัครเอกชน

1.3 โครงการหลวง

1.4 บ้าน, วัด, โรงเรียน

2. ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ กิจกรรมและ/หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ลักษณะเด่นของธุรกิจคือ เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหาร รายได้จากยอดขายไม่มากนัก ต้นทุนในการดำเนินกิจการไม่มากนักในระยะเริ่มต้น การติดต่อและการให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิดการเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย ประเภทของธุรกิจชุมชนแบ่งออกได้เป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจค้าส่งและธุรกิจบริการ นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือเปิดโอกาสให้มีการประกอบการก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

4. การสร้างจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชนทำได้โดยรวม ทำให้สังคมของท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยทำให้สังคมมีความสงบสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

ปัญหาธุรกิจชุมชน

1. ประชาชนไม่มีความสามัคคีรวมกลุ่มกัน
2. ไม่มีความรู้ในการทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย และการทำธุรกิจ
3. ประชาชนไม่มีจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชน
4. ชุมชนไม่มีแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

แนวทางการแก้ปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความร่วมมือกัน และชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพ
2. ให้ความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการประกอบธุรกิจ
3. สร้างจิตสำนึกการจัดการธุรกิจชุมชนโดยรวม
4. หาหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

7. ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผล และแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังบันทึกตามหลักบัญชี ตามรูปแบบนี้ สิ่งที่จะจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ ประเภทของบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวด คือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจจะมีรูปร่างต่างๆ กัน อาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ รับสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธะผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต ได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาท เงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไร จากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่บัญชี กำไรสะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากการดำเนินกิจกรรมหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้ จากการขายปุ๋ย รายได้จากเงินบริจาคหรือเงินรางวัลต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม เช่น ค่าอาหารและค่าเครื่องดื่มในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสดหรือเงินฝากธนาคารเป็นกลไกเชื่อมโยงในการจัดทำบัญชี โดยการวิเคราะห์รายการจะอาศัยคำถาม

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น หรือลดลงเท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

8. ปัญหา

1. คณะกรรมการกองทุน ขาดความเข้าใจในการทำบัญชี
2. ข้อมูลในบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
3. ไม่มีผู้ตรวจสอบและประเมินผลการทำงานบัญชี การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุน
2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเป็นระยะ
3. ให้นหน่วยงานของรัฐบาลจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบทำบัญชีกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบล หนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ใช้พหุไมเคิล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล

- 1.1 การประเมินสถานะสิ่งแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้ถูก)
- 1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ซึ่งมี

สถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 15 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 73 คน

1) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 64 คน
2) สมาชิกทั่วไป	จำนวน 9 คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
(จำนวนประชากรตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป)	จำนวน 513 คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน 10 คน
2.5 ข้าราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 2 คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.1. วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ
- 3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 รายที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน อาจใช้ข้อมูลจาก บร.11

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)

12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการและ ผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

1. การประเมินบริบท มีรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1 - ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน / ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึง	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C 2 - ส ก ๑ พ ภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	6. เลิกทำ		
	7. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภคมี ประมาณพ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)		
	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน		
C 3- ส ก ๑ พ เศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน	2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น	1. ข้อมูลจากเอกสาร	1. ศึกษาจากเอกสาร
	3. แผนที่หมู่บ้าน	2. หมู่บ้าน	2. สังเกต
	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน	3. ผู้นำชุมชน	3. สัมภาษณ์
	2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
	3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย	2. สถานีอนามัยตำบล	2. สังเกต
	4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน	3. โรงเรียน	
	5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน	4. เกษตรตำบล	
	6. โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน	5. หมู่บ้าน	
	7. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู / นักเรียน)		
	8. โรคที่เจ็บป่วย		
	9. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย		

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C4 – วัฒนธรรม ประเพณี	1. จำนวนวัด / โบสถ์ / มัสยิด 2. จำนวนพระ / เณร / บาทหลวง 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ)	3. ผู้นำชุมชน 4. ผู้อาวุโส 5. ชาวบ้าน	3. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 4. ศึกษาจากเอกสาร 5. สังเกต
C5 – โครงสร้าง พื้นฐาน และ ทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6 – ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก, ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C7 – โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ / กิจกรรมของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8 – ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 30 คราว เรือน)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล C9 – อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 – สมาชิกในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน , อายุ , สถานภาพสมรส , ระดับการศึกษา , ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 – สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มี พักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 3. สังเกต
C12 – รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 - หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	3. 1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 4. สาเหตุของการมีหนี้สิน 5. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2. การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
II-นโยบาย ระเบียบ แนวทาง ปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนักฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบ	1. ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุน หมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2-การ ประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3-คณะ อนุกรรมการระดับ อำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะอนุ กรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการภาค ประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I4-คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรง	3. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 4. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 3. ศึกษาจากเอกสาร
I5-การเตรียมความ พร้อมการสร้าง ความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการ หมู่บ้านและชาว บ้าน	1. วิธีการในการเตรียม ความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียม ความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กรที่ทำ หน้าที่ในการเตรียม ความพร้อม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาว บ้านตามแบบ บร.3 บร.9 (จาก ข้อมูลเดิม 30ครัว เรือน) 2. สัมภาษณ์คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7-บันทึกกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ,วุฒิ การศึกษา,อายุ,เพศ,ภูมิ ถิ่น,สถานภาพ สมรส,ความสามารถ พิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บันทึกกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
I9-จำนวนเงินกู้ที่ ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11
I10-จำนวนเงินลง ทุนนอกเหนือจาก เงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอก เหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติเงิน กู้	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I11-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12-สถานที่วัสดุอุปกรณ์และวัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14-จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3. การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PC1-การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC2-การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	- กระบวนการในการจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน - ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ - ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	3. การสัมภาษณ์
PC3-ระบบบัญชีกองทุน	- จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) - ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีเงินสัจจะ - ความเป็นปัจจุบัน - ผู้จัดทำ - ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - บัญชีกองทุน	- สัมภาษณ์ - ศึกษาจากเอกสาร
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1-การรับสมัคร	- ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล - ค่าธรรมเนียมการสมัครและชุมชน - ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล - คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล - ปัญหาอุปสรรค	- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	- สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 - สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	3. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 4. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน 5. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3-ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	2. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรค	2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1-ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5.3-การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 6. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 7. หลักฐานการโอนเงิน	3. สัมภาษณ์ 4. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4-การรับชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่งเงินคืน	1. สัมภาษณ์
PC6-การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1-การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วยเหลือ	1. ผู้ที่ช่วยเหลือ 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC7-การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค	7. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 8. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	3. สัมภาษณ์
PC8-การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน	1. สัมภาษณ์
PC9-การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10-การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล PC11-การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12-การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6
PC13-การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4. การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PD1-จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD2-จำนวนผู้ได้ เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5	4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 5. บัญชีคุมลูกหนี้	3. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 4. ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้ กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ ชำระคืนตาม กำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD5-ยอดเงินที่มี การชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืน นับถึง 31 ก.ค. 45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	4. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 5. บัญชีคุมลูกหนี้	3. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.4 4. ศึกษาจากเอกสาร
PD6-กองทุน สะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสม แยกประเภทตาม 17 2. การใช้ประโยชน์จาก กองทุนสะสม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกอง ทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7-การใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตาม วัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้ที่ใช้เงินไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตาม วัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของ ชุมชนต่อกองทุน	1. ทัศนคติต่อการกรรมการ กองทุนหมู่บ้านในเชิง บวก/ลบ 2. ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิง บวก/ ลบ	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาว บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9-เกิดเครือข่าย องค์กรเรียนรู้(หลัง จากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่ เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กร เครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิตกอง ทุน (ตัวเอง)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD10-การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10
PD11-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของชาวบ้าน	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 และบร.7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครอบครัว) 2. สังเกต

ระดับรายบุคคล

PD12-ผลที่ได้ตามต้องวัตถุ

ประสงค์ของการกู้

PD12.1 ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตาม วัตถุประสงค์ของ โครงการ	2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	3. สัมภาษณ์สังเกต
PD12.2 ผลโดยอ้อม	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านได้รับ อนุมัติเงินกู้	2. ประสิทธิภาพของผู้กู้	3. วัตถุประสงค์ ในการกู้

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพี ซึ่งมีตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลตัวชี้วัดตามแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้นำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		16 17 19	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		14	PC1-PC9	
1.3 การกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน			PC1-PC4	PD9 PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		12 15 I9	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ	C1-C8	I1-I4 I8-I15	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์การเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล	C8	I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ				PD11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยมีอยู่ด้วยกันหลายประการ เช่น การเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนผันความเป็นเศรษฐกิจยากจนและล้ำหลัง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลักกลายเป็นเศรษฐกิจที่มีฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมใหญ่กว่าภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลงไปเป็นเศรษฐกิจแบบทันสมัยและการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสากล

วัตถุประสงค์ปัญหาเศรษฐกิจของไทยที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

1. ปัญหาเสถียรภาพของค่าเงินบาท คือ การที่ค่าเงินบาทลดลงและขาดเสถียรภาพ ทำให้นักลงทุนไม่นำเงินทุนเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในภาวะเศรษฐกิจของไทย
2. ปัญหาเงินเฟ้อ เป็นปัญหาที่น่ากลัว แต่ยังไม่ค่อยเห็นมากนักเพราะ Demand ตกต่ำ เพราะคนไม่มีกำลังซื้อราคาสินค้าจึงมิได้เพิ่มขึ้นมากนักและด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่ลดลงมากอย่างนี้ เกรงว่าเงินเฟ้อจะเป็นภัยอีกประการหนึ่งสำหรับประเทศไทยที่น่าจับตามอง
3. การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ทำให้ทำลายความเชื่อมั่นของชาวต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทย
4. ปัญหาหนี้สินต่างประเทศและเป็นหนี้ระยะสั้นมาก ทำให้ประเทศไทยต้องคืนหนี้ที่จะชำระหนี้ให้ได้ตามกำหนด แต่ก็ยังเป็นได้ยากเพราะภาวะเศรษฐกิจในประเทศกำลังตกต่ำ ดังนั้นปัญหานี้จะช่วยบรรเทาได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความปราชญ์ของเจ้าหน้าที่ที่จะต่ออายุหนี้ให้
5. ปัญหาดุลการคลังขาดดุล การที่การคลังขาดดุลมากเป็นเพราะเศรษฐกิจหดตัวเร็วมาก การหดตัวของเศรษฐกิจเป็นการดึงลงอย่างไม่มี Slope
6. ปัญหาสถาบันการเงินมีปัญหาเรื่องความมั่นคง ปัจจุบันมีธนาคารที่จะต้องเพิ่มทุนอีกหลายธนาคาร ดังนั้นสถาบันการเงินจึงเข้มงวดเรื่องการให้สินเชื่ออย่างมาก ซึ่งโดยรวมแล้วสถาบันการเงินมีปัญหาเรื่องความมั่นคง

7. ปัญหาคนว่างงาน ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาหนักในเรื่องนี้เนื่องจากอัตราการว่างงานของประชากรในประเทศมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนจบระดับปริญญาตรียังว่างงานกันอีกมาก และปัญหานี้่ออาจจะทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกก็เป็นได้

ปัจจุบันประเทศไทยมีดุลการคลังเกินต่อเนื่องกันเป็นเวลาหลายปี จึงทำให้รัฐบาลพอที่จะมีโอกาสใช้นโยบายการคลังเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ นโยบายของรัฐบาลที่จะมีส่วนช่วยเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้น เช่น นโยบายภาษีเงินได้ นโยบายด้านภาษีส่งออก และห้ามกลางสภาวะเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นการท้าทายต่อการดำเนินยุทธศาสตร์เศรษฐกิจของไทย ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเดิมอาจจะไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับภาวะของสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การทบทวนและการปฏิรูปเศรษฐกิจจำเป็นที่สุดที่จะช่วยให้ประเทศไทยมีภาวะของสภาพคล่องทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

หมู่บ้านหนองสมอ เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปี 2464 หรือประมาณ 81 ปีมาแล้ว แต่เดิมที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วย ป่าไม้ ป่าไผ่ และพันธุ์ไม้ป่านานาชนิดและมีหนองน้ำอยู่ 1 แห่งและได้มีนายชื่น แจ่มะดัน ซึ่งเดิมอาศัยอยู่บ้านสระเพลง ที่อยู่ติดกันกับหมู่บ้านหนองสมอ ได้มองเห็นว่าหมู่บ้านสระเพลงมักจะเกิดภัยน้ำท่วมทุกปีและประกอบกับประชากรเริ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดการแย่งที่ทำกินกันทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้านไม่เพียงพอกับจำนวนของประชากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น นายชื่น แจ่มะดัน จึงเริ่มมองหาที่ทำกินใหม่ให้กับครอบครัว จนได้มาพบพื้นที่เป็นบ้านหนองสมออยู่ในปัจจุบัน นายชื่น แจ่มะดันได้อพยพครอบครัวมาปลูกกระท่อมอยู่ข้างหนองน้ำ และบริเวณริมหนองน้ำนั้นมีต้นสมอขึ้นอยู่มากมายจึงทำให้เป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านว่าบ้านหนองสมอ และในระยะต่อมาชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่นๆ ก็เริ่มอพยพเข้ามาอยู่มากขึ้น จนเป็นหมู่บ้านจนถึงทุกวันนี้

สภาพทางภูมิศาสตร์

ทำเลที่ตั้ง หมู่บ้านหนองสมอตั้งอยู่ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและพื้นที่ทำการเกษตรมีคลองชลประทานไหลผ่าน หมู่บ้าน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่บ้านทับช้าง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	หมู่บ้านหนองพระลาน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	หมู่บ้านสระเพลง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตอุตสาหกรรมสุรนารี

ลักษณะโดยรวมทางกายภาพ

ดินส่วนใหญ่ในเขตหมู่บ้านหนองสมอ มีสภาพเป็นดินร่วนปนทราย ดินมีสีน้ำตาลอ่อน และสีแดงในบางแห่ง ซึ่งเกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพอกตะกอนลำนํ้า ซึ่งเป็นดินที่มีการระบายน้ำ ได้ดีพอสมควร มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูงจึงเหมาะแก่การเพาะปลูกและทำการเกษตร

ลักษณะของน้ำในเขตพื้นที่บ้านหนองสมอนี้ ชาวบ้านจะบริโภคน้ำจากบ่อน้ำโดยอาศัยน้ำฝน ส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งจะได้มาจากการขุดเจาะน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้บ้างในบางบ้าน ซึ่งน้ำที่ขุดเจาะ ขึ้นมาได้จะมีลักษณะเป็นน้ำจืดสามารถดื่มกินได้ แต่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อด้วยวิธีต่างๆ เสียก่อน น้ำที่ ขุดเจาะขึ้นมาได้บางที่จะใดไม่มีสี แต่บางที่จะมีสีเหลืองปนบ้างแต่ไม่มากนัก

อากาศส่วนใหญ่ถือว่าอยู่ในระดับที่ดีเพราะในหมู่บ้านยังมีต้นไม้อยู่บ้างพอสมควรและมี ถนนตัดผ่านเพียงเส้นเดียวและไม่ค่อยจะมีรถวิ่งซัดกันไหว่ จึงทำให้ไม่มีมลภาวะที่เป็นพิษมากนัก

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ชาวบ้านหนองสมอส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำการเกษตร เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ ทำนา ทำไร่ มันสำปะหลัง ทำสวนแตงน้ำหยดและเพาะเห็ดฟางและมีบางส่วนที่อยู่ในวัยรุ่นจะเข้าไปทำงานใน เขตอุตสาหกรรมสุรนารี ชาวบ้านส่วนใหญ่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ไม่เดือดร้อน ซึ่ง จัดได้ว่าสภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองสมออยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนในด้านสังคมชาวบ้านหนองสมออยู่กัน โดยใช้ระบบเครือญาติพึ่งพาอาศัยกันตาม ประเพณีที่หนึ่ง แต่จะไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับบ้านอื่นถ้าไม่จำเป็นจะต่างคนต่างอยู่เสียมากกว่า แต่ถ้ามี งานในหมู่บ้านชาวบ้านก็จะเข้ามามีส่วนร่วมบ้างในบางครั้ง การปกครองในชุมชนยึดหลัก ประชาธิปไตย ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าชุมชนคอยดูแลสารทุกข์สุกดิบของชาวบ้านและช่วยแก้ ปัญหาให้กับชาวบ้านในยามที่ชาวบ้านเดือดร้อน

วัฒนธรรมและประเพณี

ชาวบ้านหนองสมอส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ประเพณีที่สำคัญของชาวบ้านที่ได้อนุรักษ์และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ จะจัดขึ้นในเดือนมกราคมของทุกปี ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรที่วัดเป็นประจำทุกปี
2. ประเพณีวันสงกรานต์ ซึ่งจะจัดขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปี ชาวบ้านจะรดน้ำคำหัวและทำบุญตักบาตรที่วัดและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในประเพณีสงกรานต์ของชาวบ้านหนองสมอคือ จะมีพิธีบูชาเจ้าพ่อขุนด่านขึ้นค้าย ซึ่งเจ้าพ่อขุนด่านเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านมาโดยตลอดในพิธีก็จะเป็นการเซ่นไหว้ด้วยอาหาร ดอกไม้ธูปเทียน
3. ประเพณีเข้าพรรษา จะจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคมของทุกปี ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนที่วัด ส่วนใครที่มีลูกชายก็อาจจะให้ลูกบวชในช่วงนี้ก็ได้
4. ประเพณีออกพรรษา จะจัดขึ้นในเดือนกันยายนของทุกปี ชาวบ้านก็จะมาทำบุญตักบาตรที่วัด
5. ประเพณีลอยกระทง จะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ซึ่งจะตรงกับวันเพ็ญเดือน 12 ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนเช้าและประดิษฐ์กระทงไปลอยน้ำในตอนเย็นและจะมีการแสดงและการละเล่นในหมู่บ้านอยู่ทุกปี

โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ

โครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านหนองสมอ ปัจจุบันยังถือว่าอยู่ในระดับปานกลางปัจจุบันหมู่บ้านหนองสมอ มีประชากรทั้งหมด 158 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 746 คน เป็นชาย 360 คน เป็นหญิง 386 คน ด้านสาธารณูปโภคมีถนนลาดยางผ่านหมู่บ้านและมีถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้านและทุกครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้และในหมู่บ้านยังมีระบบน้ำประปาใช้อีกด้วย ด้านการศึกษาหมู่บ้านหนองสมอมีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้าน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านหนองสมอประชาพัฒนา ซึ่งก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2521 เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ชาวบ้านหนองสมอไม่นิยมส่งลูกหลานให้เรียนในระดับสูง เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงทำให้วัยรุ่นในหมู่บ้านที่เรียนจบประมาณ ม.3 ก็ต้องออกมาทำงานช่วยเหลือพ่อแม่ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานรับจ้างในเขต อุตสาหกรรมสุรนารี หรือรับจ้างทำนา ทำไร่ ในหมู่บ้าน

ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติ หมู่บ้านหนองสมอมีพื้นที่สำหรับการเกษตรทั้งหมด 1,787 ไร่ เป็นที่นา 563 ไร่ เป็นที่สวน 51 ไร่ และเป็นไร่มันสำปะหลัง 1,103 ไร่ และเป็นที่ทำการเกษตรอื่นๆ อีก 70 ไร่ มีแหล่งน้ำในหมู่บ้านเป็นสระน้ำ 2 สระ ซึ่งมีน้ำตลอดปี ส่วนป่าไม้ค่อนข้างจะหมดไป เนื่องจากชาวบ้านตัดไม้ถากป่าเพื่อนำพื้นที่มาใช้ในการปลูกบ้านเรือนและเป็นที่ทำกินในปัจจุบัน

ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมู่บ้านหนองสมอเป็นหมู่บ้านที่จัดได้ว่ามีผู้นำที่ดีมีคุณธรรมในการปกครองชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นหลักสำคัญของหมู่บ้านหนองสมอคือ นายเย็น บัวเมือง ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านได้รับความเคารพนับถือจากชาวบ้านเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นคนดีมีคุณธรรมและมีความยุติธรรมสูงมาก และนอกจากนี้ยังมีผู้นำชุมชนอีกหลายท่านที่ชาวบ้านเคารพนับถือ คือ

1. นายวิศิษฐ์ บึงกระโทก ดำรงตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ ชาวบ้านให้ความเคารพเพราะท่านเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านทับช้างและเป็นผู้ที่มีความรู้ดีจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งในหมู่บ้านมีคนที่ยจบปริญญาตรีเพียงไม่กี่คน
 2. นายมานพ มวลทอง ซึ่งเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านชาวบ้านให้ความนับถือและเชื่อถือ เพราะนายมานพเคยทำงานธนาคารมาก่อนเป็นเวลาหลายปีและมีฐานะค่อนข้างมั่นคง สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้ในยามที่เดือดร้อนด้านการเงิน
- ด้านการรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่ม ปัจจุบันหมู่บ้านหนองสมอมีการรวมกลุ่มกันทั้งหมด 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่

1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 73 คน ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2544
2. กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านหนองสมอ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 143 คน จัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2544
3. กลุ่มเพาะเห็ดฟาง ปัจจุบันสมาชิก 4 คน จัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี 2543

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันในหมู่บ้านหนองสมอมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่พอสมควร เช่น

1. ด้านการเกษตรกรรม จะมีนายเย็น บัวเมือง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการทำสวนแตงน้ำหยดโดยได้ไปศึกษามาจากผู้ที่ปลูกแตงน้ำหยดมีอาเภอห้วยแถลง จนมีความรู้และนำความรู้นั้นมาประยุกต์ปรับปรุงและทดลองใช้ในหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จและเป็นเหตุให้ชาวบ้านหันมาปลูกแตงน้ำหยดกันเป็นจำนวนมาก
2. ด้านอุตสาหกรรมและเครื่องจักรสาน จะมีนายเชิด ทิมทวด ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องของการทำเครื่องจักรสาน แต่ก็ไม่มีผู้สืบทอดความรู้ต่อไป
3. ด้านการแพทย์แผนโบราณ จะมีนายแจ้ง บัวเมือง ซึ่งมีความชำนาญในด้านยาสมุนไพร โดยเฉพาะยาหม้อต้มชื่อเสียงของท่านทำให้ชาวบ้านหันมาพึ่งพาอาศัยท่านอยู่เป็นประจำ และปัจจุบันคนไทยก็เริ่มหันมานิยมยาแผนโบราณกันมากขึ้น จึงทำให้มีรายได้เข้ามาหมู่บ้านบ้างพอสมควร

โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

แต่เดิมในอดีตหมู่บ้านหนองสมอเป็นหมู่บ้านที่อยู่ไกลจากความเจริญ ไม่มีไฟฟ้าใช้และไม่มีถนนตัดผ่าน มีเพียงทางเกวียนเท่านั้นและจากการที่ภาครัฐบาลได้เข้ามาช่วยปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคต่างๆ จนทำให้หมู่บ้านหนองสมอ มีถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ.2501 และมีถนนลาดยางเมื่อ พ.ศ.2538 อีกทั้งยังมีถนนคอนกรีตในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2543 มีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ.2526 มีน้ำประปาใช้เมื่อปี พ.ศ.2540 โดยเป็นงบของ อ.บ.ค. 58,000 บาท ในการทำสายเมนและงบของอนามัย 48,000 บาท ในการทำถังน้ำประปาในหมู่บ้านและมีโทรศัพท์เมื่อ พ.ศ.2538

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

กองทุนหมู่บ้านหนองสมอจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2544 และได้รับอนุมัติเงินกู้เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2544 และได้เก็บรักษาเงินจำนวน 1 ล้านบาท ไว้ที่ธนาคารออมสิน เลขที่บัญชี 06-4318-20-011133-6 และเงินสะสมของกองทุนจะเก็บรักษาไว้ที่ธนาคารออมสินเช่นกันในเลขที่บัญชี 06-4318-20-010763-6

ขั้นตอนในการขอกู้

1. ผู้ที่จะขอกู้เงินจากกองทุนได้ต้องสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนก่อนจึงจะมีสิทธิขอกู้เงิน
2. ผู้กู้ต้องเขียนโครงการและวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้
3. ผู้กู้ต้องยื่นเอกสารประกอบการกู้ครั้งนี้ คือ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสมุดเงินฝากธนาคารออมสินที่สมาชิกทุกคนต้องมี
4. หลังจากที่คณะกรรมการตรวจสอบและพิจารณาอนุมัติเงินกู้แล้วต้องทำสัญญากู้ยืมเงินตามระเบียบของกองทุนจะต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน ยกเว้นคนที่กู้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไปต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันด้วย

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกและอนุมัติเงินกู้

1. พิจารณาว่าผู้กู้มีคุณสมบัติถูกต้องตรงตามที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้หรือไม่
2. พิจารณาโครงการที่ขอกู้ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
3. พิจารณาจากประวัติส่วนตัวและครอบครัวในด้านต่างๆ เช่น ความประพฤติ ความน่าเชื่อถือและที่สำคัญคือประวัติทางการเงิน
4. พิจารณาความเป็นไปได้ในความสามารถที่จะชำระหนี้คืนเงินกองทุนได้ตามระยะเวลาที่สัญญากำหนด

การโอนเงินและการรับชำระหนี้

หลังจากที่ผู้กู้ได้รับอนุมัติเงินกู้แล้วคณะกรรมการจะโอนเงินตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติเข้าบัญชีออมทรัพย์ธนาคารออมสินของผู้กู้ภายใน 1 สัปดาห์ และเมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ผู้กู้จะต้องชำระหนี้คืนให้ตรงตามวันและเวลาที่สัญญาเงินกู้ระบุ โดยผ่านบัญชีธนาคารกองทุนหมู่บ้านทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

การจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากเงินกองทุน

ผลประโยชน์จากเงินกองทุนหมู่บ้านจะได้รับการจัดสรรตามที่ระเบียบของกองทุนกำหนด คือ ด้านการศึกษา 5% สมทบเข้ากองทุน 20% ด้านสาธารณูปโภค 10% ด้านการกีฬาเยาวชน 5% ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 5% ช่วยเหลือฌาปนกิจกองทุน 5% ตอบแทนกรรมการ 15% จำใช้จ่ายในการดำเนินงาน 5% เงินปันผลแก่สมาชิก 10% และอีก 20% สกัดทำเป็นอัตราความเสี่ยงของกองทุน

จำนวนสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองสนมมีสมาชิกทั้งหมด 73 คน มีผู้กู้ทั้งหมด 64 คน โดยแยกเป็นผู้กู้ไปทำการเกษตร 37 ราย ผู้กู้ไปทำการเลี้ยงสัตว์ 15 ราย และผู้กู้ไปทำการค้าขาย 12 ราย ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งหมด 1 ล้านบาท

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเลี้ยงไก่

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท, พันธุ์ไก่, อาหารไก่, วัคซีนและยารักษาโรค

- กระบวนการที่ดี ได้แก่
1. การสร้างโรงเรือนหรือคอกไก่ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะมีช่องทางระบายอากาศที่ดีพอเหมาะ พื้นของโรงเรือนจะต้องสามารถทำความสะอาดได้
 2. การดูแลให้วัคซีนกับไก่ตามอายุ
 3. การให้อาหารไก่โดยให้อาหารที่ดีและมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อให้ผลผลิตของไก่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การได้ผลผลิตจากไก่ที่มีขนาดใหญ่และผลผลิตนั้นจะต้องได้ปริมาณที่พอเหมาะเมื่อนำไปขายแล้ว หักต้นทุนจะต้องได้ผลกำไรกลับคืนเป็นการตอบแทน

2. อาชีพปลูกมันสำปะหลัง

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ดัชนีพันธุ์และกิ่งพันธุ์ที่ดี, ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชและรวมไปถึงสภาพของดิน

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. การจัดเตรียมพื้นที่ในการปลูกโดยการไถกลบหน้าดิน
2. การเตรียมหลุมปลูกโดยการรองพื้นหลุมด้วยปุ๋ยธรรมชาติ เช่น มูลวัว หรือมูลสัตว์อื่นๆ
3. การดูแลกำจัดวัชพืชและให้ปุ๋ยตามระยะเวลา 3 เดือนและ 6 เดือน

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ หัวมันที่ดีและมีคุณภาพจะต้องมีเปอร์เซ็นต์แป้งที่สูงและมีขนาดใหญ่พอสมควร ผลผลิตต่อไร่ ต้องสมดุลระหว่างเงินลงทุนและมูลค่าที่ขายผลผลิตได้และจะต้องเกิดกำไรเป็นผลตอบแทนที่คุ้มค่า

3. อาชีพปลูกแตงน้ำหยด

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท, เมล็ดพันธุ์ที่ดี, ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช, ความรู้ความสามารถในการปลูก

กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. การศึกษาเทคนิควิธีการในการปลูกแตงน้ำหยด
2. การจัดเตรียมพื้นที่ในการปลูกโดยการขุดแปลงและวางท่อน้ำ รวมถึงการชิงดาข่ายในแปลง
3. ก่อนหยอดเมล็ดต้องเตรียมหลุมปลูกโดยการรองพื้นหลุมด้วยปุ๋ยธรรมชาติก่อน
4. การดูแลให้น้ำและให้ปุ๋ยรวมถึงกำจัดศัตรูพืชอยู่เสมอ
5. การหาตลาดที่จะระบายผลผลิต

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ผลผลิตที่มีคุณภาพขนาดของแตงน้ำหยดจะต้องใหญ่พอสมควรรวมถึงต้องมีลักษณะของผลที่สวยงามไม่คดงอและผิวของผลแตงต้องเรียบ แตงต้องมีรสชาติหวานกรอบ จึงจะได้ราคาดีและเป็นที่ต้องการของตลาด ผลผลิตในแต่ละไร่เมื่อคำนวณจากการลงทุนแล้วต้องได้กำไรเป็นการตอบแทน

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ผลที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า หลังจากที่มีกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทเข้ามาทำให้ชาวบ้านเริ่มมีการกระตือรือร้นที่จะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้มีกว่าเดิมโดยการศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาพัฒนาความเป็นอยู่และพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้น จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด
2. ผลที่เกิดจากการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หลังจากเกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นชาวบ้านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ส่งผลให้สภาพสังคมในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านมีความสามัคคีมากขึ้นและมีการสร้างจิตสำนึกในการรักษากันฐานของตนมากขึ้น และสิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดที่จะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองสมออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
3. ผลที่เกิดจากการพัฒนาอาชีพ พบว่า จากการที่สมาชิกของกองทุนที่ได้กู้เงินไปแล้วผู้ที่นำเงินไปประกอบกิจกรรมจริงตรงตามวัตถุประสงค์ ส่วนผลทำให้มีพัฒนาด้านอาชีพคือ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวและทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ

1. การเกิดกองทุนพบว่า

ชาวบ้านหนองสมอเมื่อได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นก็มีความสนใจเป็นอย่างมาก แต่ในระยะแรกชาวบ้านไม่เข้าใจเรื่องของกองทุนหมู่บ้านมากนักจึงต้องมีการประชุมชาวบ้านและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน จนในที่สุดก็ได้มีกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองสมอขึ้น โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ค.และพัฒนาการประจำตำบลโดยการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร่วมกันออกกระเบื้องกองทุนหมู่บ้านและเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แล้วหลังจากนั้นคณะกรรมการก็จะปฏิบัติหน้าที่ของงาน เช่น การพิจารณาให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นรายบุคคลตามความ เหมาะสม การจัดทำบัญชีและสัญญาเงินกู้ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบความถูกต้องในด้านต่างๆ

ในระยะแรกการก่อตั้งกองทุนค่อนข้างจะยากลำบากเพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำถึงไม่มีความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของกองทุน จึงต้องใช้เวลาพอสมควรจึงจะได้รับการอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทจากรัฐบาล

2. การบริหารจัดการกองทุน พบว่า หมู่บ้านหนองสมอมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 15 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านโดยการจัด

เวทีทำประชาคม เพื่อเลือกตั้งอย่างโปร่งใสคณะกรรมการแต่ละชุดจะอยู่ในตำแหน่ง 2 ปีและทุกๆ 1 ปี จะต้องมีการจับสลากออกกึ่งหนึ่งแล้วเลือกบุคคลอื่นที่เหมาะสมเข้ามาเป็นกรรมการแทนผู้ที่จับสลากออกไป ด้านระเบียบและข้อบังคับของกองทุนก็เช่นเดียวกันซึ่งการร่างระเบียบของกองทุนนั้นชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถช่วยกันร่างระเบียบขึ้นและได้ทำประชาคมยอมรับระเบียบที่ร่างขึ้นอย่างเป็นทางการ ด้านการทำบัญชีเป็นหน้าที่ของเหรียญกึ่งที่จะจัดทำบัญชีไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบของฝ่ายต่างๆ การบริหารจัดการกองทุนยังไม่พบปัญหาหนักแต่อย่างใด จะมีเพียงแต่ปัญหาความขัดแย้งกันบ้างระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกที่คู่แต่ก็ไม่มีมีความรุนแรงใดๆ เกิดขึ้น

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า

ชาวบ้านหนองสมอมีการพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่งยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอยู่อีกบ้าง การเกิดกองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านได้มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชาวบ้านคือทำให้ชาวบ้านรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองและพึ่งพาภูมิปัญญาท้องถิ่นในบางส่วน

อีกทั้งการเรียนรู้ยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันของชาวบ้าน เช่น การรวมกลุ่มกันเพาะเห็ดฟางขาย การรวมกลุ่มกันเพื่อเรียนรู้และปรึกษารื้อกันในการปลูกแตงน้ำหยด เป็นต้น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ถ้าทำให้เกิดขึ้นในทุกสาขาอาชีพได้ก็จะทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองสมอสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นและส่วนผลให้ชาวบ้านได้รับการเรียนรู้อยู่เสมอ

4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

ข้อมูลและข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากต่อการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของชาวบ้าน แต่เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดความรู้ในด้านการเพิ่มและพัฒนาผลผลิตของตนเองและขาดความรู้ในด้านการตลาด ขาดบุคลากรที่จะเข้ามาช่วยเหลือในการจัดการตลาดและการประกันราคา จึงส่งผลให้ชาวบ้านยังคงต้องประสบปัญหาด้านเหล่านี้อยู่เสมอ ดังนั้น การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับชาวบ้านจึงควรให้ความรู้และพัฒนาเทคนิคใหม่ๆ ในการเพิ่มและพัฒนาผลผลิต โดยการส่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเผยแพร่และให้ความรู้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

การสร้างเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะโลกปัจจุบันทุกคนต้องอยู่ด้วยกันโดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น หมู่บ้านหนองสมอจึงมีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของชาวบ้าน เช่น การจัดกิจกรรมเปิดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเสวนาสรุปบทเรียนชุมชน

ชนและกำหนดแผนแม่บทชุมชนโดยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น คณะพัฒนากรอำเภอและ
พัฒนากรตำบล ครูอาจารย์และบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่เป็นสมาชิกของชุมชน
เข้าร่วมกันการสร้างเครือข่ายในชุมชนเป็นการเรียนรู้ที่ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนได้
เป็นอย่างดี

ด้านความเข้มแข็งของชุมชน

ตารางที่ 6 แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองสมอ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด	จำนวนที่ตอบ	คิดเป็น%
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	มาก	0	0
	ปานกลาง	25	83
	น้อย	5	17
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	มาก	0	0
	ปานกลาง	25	83
	น้อย	5	17
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	มาก	2	7
	ปานกลาง	28	93
	น้อย	0	0
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	7	23
	ปานกลาง	23	77
	น้อย	0	0
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม - จำนวน 1 ครั้ง / เดือน	ใช่	30	100
	ไม่ใช่	0	0
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยง ครอบครัวได้ - จากปีก่อนมี 72 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น	0	0
	ลดลง	0	0
	เท่าเดิม	30	100

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด	จำนวนที่ตอบ	คิดเป็น%
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน - จากปีก่อนมี 72 ครอบครัว	เพิ่มขึ้น	0	0
	ลดลง	0	0
	เท่าเดิม	30	100
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน - จากปีก่อนมี 2 กลุ่ม เพิ่มขึ้น 1 กลุ่ม	เพิ่มขึ้น	30	100
	ลดลง	0	0
	เท่าเดิม	0	0
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน เป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	มาก	2	7
	ปานกลาง	22	73
	น้อย	6	20
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คน พิการและผู้ด้อยโอกาส - จากปีก่อนมี 1 คน	เพิ่มขึ้น	0	0
	ลดลง	0	0
	เท่าเดิม	30	100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช่	30	100
	ไม่ใช่	0	0
	ไม่แน่ใจ	0	0
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน ได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	ใช่	27	90
	ไม่ใช่	3	10

หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ชาวบ้านหนองสมอ ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน

จากตารางแสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองสมอ พบว่า

ชาวบ้านหนองสมอมีความสามัคคี ความซื่อสัตย์และการยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับปานกลางและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ครอบครัวทุกครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าและสามารถเลี้ยงครอบครัวได้และในชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรมและความยุติธรรมสูง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้โดยการรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านและชาวบ้านจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก พบว่า

1. ชาวบ้านหนองสมอมีความเป็นอยู่แบบระบบเครือญาติมีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่เสมอ
2. ชาวบ้านหนองสมอมีจิตสำนึกที่จะพัฒนาชุมชนของตนร่วมกัน
3. ชาวบ้านหนองสมอทุกคนรอบครัวมีงานมีรายได้สามารถเลี้ยงคนในครอบครัวได้
4. ผู้นำของหมู่บ้านหนองสมอเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและความยุติธรรมสูงและเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจัยด้านลบ พบว่า

1. ชาวบ้านหนองสมอบางส่วนติดการพนัน เพราะในหมู่บ้านมีบ่อนการพนันมากมาย เช่น บ่อนไพ่ บ่อนไก่ และหวยใต้ดิน เป็นต้น จึงทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินมากพอสมควร
2. ชาวบ้านหนองสมอไม่ยอมส่งลูกหลานไปเรียนในระดับสูง เพราะคิดว่าเรียนสูงไปก็ไม่มีประโยชน์สุดท้ายก็ต้องมารับจ้างหรือช่วยครอบครัวทำการเกษตร จึงส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนได้ช้ามาก
3. หมู่บ้านหนองสมอขาดความดูแลอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาลในเรื่องของการให้ความรู้และช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. สรุปและอภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13
- 3) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบลและระดับประเทศ
- 4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

1.1.2 วิธีดำเนินการ

- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์

1.1.3 ผลการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านหนองสมอ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกทั้งหมด 73 คนและมีสมาชิกที่กู้เงินทั้งหมด 64 คน แยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปลูกพืช 37 คน รวมเป็น

เงินกู้ทั้งหมด 605,000 บาท กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 15 ราย รวมเป็นเงินกู้ทั้งหมด 230,000 บาท กลุ่มค้าขาย 15 คน รวมเป็นเงินกู้ทั้งหมด 165,000 บาท

ตั้งแต่เริ่มมีกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท หมู่บ้านหนองสมอได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในหมู่บ้านหนองสมอ เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้ดีขึ้นและชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในหมู่บ้านชาวบ้านก็มีส่วนร่วมช่วยกันแก้ปัญหาเหล่านั้น อีกทั้งยังได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างหมู่บ้านอื่นๆ ทำให้ชาวบ้านได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยการจัดเวทีเสวนาระดับตำบลโดยมีคณะกรรมการกองทุนและบัณฑิตกองทุนของแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงาน

1.2 อภิปราย

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 กองทุนหมู่บ้านหนองสมอ เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนซึ่งได้แก่ ชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน(อ.บ.ค.) ซึ่งทุกฝ่ายมีเป้าหมายที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปังจ้ยด้านบวกที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านหนองสมอบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่แบบเครือญาติชาวบ้านมีสำนึกที่จะพัฒนาหมู่บ้านร่วมกันและทุกครอบครัวมีอาชีพและมีรายได้ที่พอเพียงที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ อีกทั้งหมู่บ้านหนองสมอมีผู้นำชุมชนที่มีความเข้าใจและเสียสละ เพื่อประโยชน์สุขของชาวบ้านและเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูงเป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวบ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 ได้เกิดการสร้างองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงกันระหว่างกองทุนอื่นๆ ในตำบลหนองระเวียง โดยมีพัฒนาการอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ค. ประธานกองทุนหมู่บ้านรวมไปถึงบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ได้ร่วมมือกันจัดเวทีระดับหมู่บ้านและระดับตำบลเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ชาวบ้านหนองสมอ หมู่ที่ 13 มีความซื่อสัตย์และมีความสามัคคีในเรื่องส่วนรวมและชาวบ้านยังมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่สงบสุขทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

1.2.2 ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

ผลกระทบโดยตรง สมาชิกที่กู้เงินไปสามารถนำไปลงทุนประกอบอาชีพให้ตนเองมีรายได้พอเพียงต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข อีกทั้งยังสามารถปลดปล่อยหนี้สินเดิมที่มีอยู่ก่อนที่จะกู้เงินกองทุนให้หมดไปได้

ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปลงไปในทางที่ดีขึ้นคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการร่วมกันปลูกสร้างจิตสำนึกให้กับคนรุ่นหลังให้มีความรักในถิ่นที่อยู่ของตนเอง ก่อให้เกิดความสันติในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

1. การปรับปรุงแก้ไขระเบียบและข้อบังคับของกองทุน

1.1 ควรให้ชาวบ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบมากกว่านี้

1.2 ควรปรับปรุงระเบียบส่วนที่เป็นการกำหนดระยะยาวการชำระหนี้คืน ควรกำหนดระยะเวลาตามเห็นสมควรในแต่ละกิจกรรมที่นำเงินไปลงทุน

2. การบริหารการจัดการกองทุน

2.1 ควรให้กรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนอย่างแท้จริง

2.2 ควรจัดให้มีการตรวจสอบด้านการทำบัญชีทุกเดือนโดยคณะกรรมการและสมาชิก

2.3 ควรมีจัดระบบของเอกสารที่สำคัญต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่และสามารถตรวจสอบได้ง่าย

3. การนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1 สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้นำเงินกู้ไปประกอบกิจกรรมจริงไม่มีการพัฒนาอาชีพของสมาชิกเท่าที่ควรจึงควรมีการตรวจสอบ ความเป็นไปได้ก่อนอนุมัติเงินกู้

3.2 สมาชิกบางคนนำเงินไปลงทุนแล้วขาดทุน เนื่องจากขาดความรู้ความสามารถในการจัดการ รัฐบาลจึงควรให้การสนับสนุนด้านการให้ความรู้และการช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่ชาวบ้าน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545). ชุดวิชาการสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองระเวียง. 2544. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองระเวียง. นครราชสีมา.
- นิศา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : พิเณ การพิมพ์.
- พงษ์ศักดิ์ เกลิมชุติเดช. (2543). ธ.ก.ส.กับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). วารสารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์. 23(2) : 129-131.
- ภาวิณีย์ เจริญยิ่ง. 2545. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก้าวอย่างที่ต้องฟันฝ่า. มติชน. 31 มกราคม 2545, หน้า 12-13.
- รัตนะ บัวสนธิ์. 2545. “การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน”. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, 2540.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. 2545 “การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ”. มติชน. 15 มกราคม 2545, หน้า 6.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2545. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.